

РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМСУТНІСТЬ ТА НАПРЯМИ УПРАВЛІННЯ
ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІЙ
THE ESSENCE AND DIRECTIONS OF MANAGING
INVESTMENT AND INNOVATIVE DEVELOPMENT OF TERRITORIES

Виявлено, що на сьогодні інновації відіграють виключну роль у забезпеченні сталого розвитку як окремих суб'єктів господарювання, так і регіонів, територій та країни в цілому. Відзначено, що для реалізації інноваційних перетворень на рівні окремих територій необхідно сформувати інвестиційний базис їх впровадження. Доведено доцільність формування теоретичного базису управління інвестиційно-інноваційним розвитком територій. Досліджено існуючі наукові підходи до трактування змісту понять інноваційного та інвестиційного розвитку і безпосередньо інвестиційно-інноваційного зростання. Сформовано авторське бачення управління інвестиційно-інноваційним розвитком територій як процесу розроблення та впровадження стратегічних і програмних ініціатив, спрямованих на стале інвестиційно-інноваційне зростання територій шляхом створення сприятливих умов для функціонування об'єктів інноваційної та інвестиційної інфраструктури і підтримки підприємницької діяльності на основі інтеграційної взаємодії учасників інвестиційно-інноваційного процесу в межах сучасних організаційних форм їх співпраці. Розкрито ключові напрями управління інвестиційно-інноваційним зростанням територій у сучасних умовах господарювання.

Ключові слова: управління, інвестиційно-інноваційний розвиток, території, сутність поняття, напрями.

It is revealed that today innovations play an exceptional role in ensuring the sustainable development of both individual business entities and regions, territories and the country as a whole. This is due, firstly, to the nature of market relations and the strengthening of competitive confrontation both at the local, regional and international levels, and secondly, to the need to implement qualitative transformations at the regional level in order to overcome crisis phenomena and the disproportionality of their development and the national economy's exit to the trajectory of sustainable growth. It is indicated that in order to implement innovative transformations at the level of individual territories, it is necessary to form an investment basis for their implementation. Since the long-term limited financial resources for the implementation of critical innovation projects at the regional level has led to a significant lag of regions in relation to global development indicators and a reduction in their economic potential to ensure sustainable growth. The expediency of forming a theoretical basis for managing investment and innovative development of territories is proved. The existing scientific approaches to the interpretation of the content of the concept of innovative and investment development and directly investment and innovation growth are studied. It is revealed that most scientists consider the processes of innovation and investment development as separate, but closely interrelated, economic categories. The author's vision of managing investment and innovation development of territories as a process of development and implementation of Strategic and program initiatives aimed at sustainable investment and innovation growth of territories by creating favorable conditions for the functioning of objects of innovation and investment infrastructure and supporting business activities on the basis of integration interaction of participants in the investment and innovation process within the framework of innovative organizational forms of their cooperation is formed. The key directions of managing investment and innovation growth of territories are revealed.

Key words: management, investment and innovative development, territories, essence of the concept, directions.

УДК 339.9:330.322

DOI: <https://doi.org/10.32782/bses.78-3>

Цзян Пань

аспірант кафедри управління та адміністрування, Навчально-науковий інститут «Каразінська школа бізнесу» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Jiang Pan

Karazin Business School, V.N. Karazin Kharkiv National University

Постановка проблеми. На сьогоднішній день інновації відіграють виключну роль у забезпеченні сталого розвитку як окремих суб'єктів господарювання, так і регіонів, територій та країни в цілому. Це обумовлено, по-перше, природою ринкових відносин і посиленням конкурентного протистояння як на локальному, так і регіональному та міжнародному рівнях, по-друге, необхідністю реалізації якісних трансформацій на рівні регіонів з метою подолання кризових явищ та диспропорційності їх розвитку і виходу національної економіки на траєкторію стійкого зростання.

Звичайно для реалізації інноваційних перетворень на рівні окремих територій необхідно сфор-

мувати інвестиційний базис їх впровадження. Оскільки багаторічна обмеженість фінансових ресурсів для реалізації критично значущих інноваційних проєктів на регіональному рівні призвела до суттєвого відставання регіонів відносно світових показників розвитку і скорочення їх економічного потенціалу для забезпечення сталого зростання.

З огляду на це стратегічно значущим на сьогодні є забезпечення активізації процесів управління інвестиційно-інноваційним розвитком територій, що потребує формування відповідного теоретико-методологічного базису реалізації ініціатив їх сталого інвестиційно-інноваційного зростання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Вивченню сутності та особливостей управління інноваційно-інвестиційним розвитком соціально-економічних систем, зокрема територій та регіонів, присвячено публікації багатьох вчених, серед яких слід відзначити таких: Н. Андрусак, Н. Гладинець, В. Дикань, О. Зельдіна, І. Іртищева, С. Полятикін, В. Родченко, Н. Ряшко та ін. [1–22]. Однак, віддаючи належне науковому здобутку цих вчених, слід зазначити, що недостатньо дослідженням на сьогодні залишається питання управління інвестиційно-інноваційним розвитком територій з урахуванням сучасних тенденцій їх сталого зростання.

Постановка завдання. Метою дослідження є формування теоретичного базису управління інвестиційно-інноваційним розвитком територій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Наразі широким колом вчених розглядається питання забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку суб'єктів різних рівнів діяльності, у т. ч. і територій та регіонів. Попри це, аналізуючи наукові дослідження, присвячені даному питанню, стає зрозуміло, що більшість вчених розглядають процеси інноваційного та інвестиційного розвитку як окремі, але тісно взаємопов'язані, економічні категорії. З огляду на це доцільно розглянути особливості трактування інвестиційного та інноваційного розвитку, а також наукові погляди на сутність поняття інвестиційно-інноваційного зростання територій.

Зокрема В. Найдюк трактує інноваційний розвиток як сукупність відносин, що виникають в процесі підвищення ефективності діяльності підприємства на основі інновацій, також це процес створення нової продукції та процесів на основі використання сукупності всіх наявних засобів та можливостей підприємства, що веде до якісних зовнішніх та внутрішніх змін, а саме підвищення конкурентоспроможності, збільшення фінансової стійкості в мінливих зовнішніх умовах, а також формування нових ринків збуту [13]. У свою чергу, Л. Федулова визначає інноваційний розвиток економіки як зростання її показників, забезпечений за рахунок реалізації інноваційних проєктів, впровадження різноманітних нововведень [19]. З. Юринець, розглядаючи інноваційні процеси макроекономічного рівня, визначає інноваційний розвиток як системний процес структурного вдосконалення національної економіки, який отримують зазвичай завдяки практичній реалізації нових знань для збільшення обсягів суспільного виробництва товарів і послуг, поліпшення якості суспільного продукту, підвищення конкурентоспроможності країни, прискорення науково-технічного та соціального прогресу в суспільстві [22]. С. Ілляшенко [8] визначає інноваційний розвиток як процес постійного пошуку та використання нових способів реалізації потенціалу підприємств в умовах зміни

зовнішнього середовища в рамках місії підприємства, його мотиваційної діяльності, і пов'язані з модифікацією нових ринків збуту.

Я. Безрукова розглядає інноваційний розвиток як напрям реалізації інноваційної політики, що відбувається шляхом перенесення зарубіжних науково-технічних і виробничо-технологічних досягнень в національну економіку через придбання ліцензій і використання патентів на виробництво сучасного устаткування та конкурентоздатних товарів [2]. Цікаве визначення сформовано колективом вчених [16], які трактують інноваційний розвиток як процес переходу від одного конкурентного, фінансово-економічного стану і позиції на ринку в інше, краще, сильніше і стійке в довгостроковій перспективі за рахунок реалізації інновацій різного ступеня складності і сфери використання. У свою чергу, О. Вільхівська вказує, що інноваційний розвиток включає процеси ініціювання, підготовки і реалізації якісних змін параметрів підприємства, що відбуваються за рахунок накопичення, впровадження та реалізації інноваційних технологій, прийомів, методів, підходів до управління на підприємстві, що реалізується завдяки різних комбінацій чинників виробництва [3].

Сформувалися в науковій літературі і підходи до трактування змісту категорії «інвестиційний розвиток», що розглядається вченими як: сукупність об'єктивних економічних, соціальних властивостей підприємства, що мають важливе значення для залучення інвестицій та впровадження новітніх технологій, а оцінка інвестиційного розвитку підприємства підвищує гарантію ефективності інвестицій в діяльність підприємства [12]; розвиток, що передбачає постійне розширення інвестиційної діяльності підприємства шляхом збільшення обсягів виробництва, оновлення та удосконалення виробничого потенціалу, необоротного капіталу, підвищення технологічного рівня виробництва та його обслуговування [10].

Вказуючи на невід'ємність інновацій та інвестиції як складових інвестиційно-інноваційного процесу вчені розглядають безпосередньо і поняття інвестиційно-інноваційного розвитку. Зокрема Т. Дем'яненко [5] під даним поняттям розуміє процес отримання технічного, соціально-економічного, організаційного та правового ефекту в усіх сферах діяльності підприємства з урахуванням можливості ризику при реалізації проєктів. О. Сливінська визначає інноваційно-інвестиційний розвиток як здатність забезпечити надходження фінансових, майнових і немайнових активів, технічних, технологічних, комерційних та інших знань, організаційно-економічних змін, які впроваджуються в об'єкти різних видів діяльності для забезпечення конкурентоспроможності та ефективності виробництва [18].

Розглядають вчені інноваційно-інвестиційний розвиток підприємства і з точки зору систематич-

ного покращення основних техніко-економічних показників, зміцнення позицій суб'єкта на ринку за рахунок впровадження інновацій різних видів і підкріплене фінансуванням у необхідних обсягах [17]. Комплексно розглядає дане поняття і Н. Лісевич, якою сформовано його визначення з урахуванням особливостей трактування інноваційно-інвестиційного циклу, діяльності, продукції та процесу (таблиця 1).

Неодноразово вчені акцентували увагу на важливості управління інвестиційно-інноваційним розвитком регіонів та територій. Зокрема І. Іртищева, досліджуючи стан та тенденції розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності регіону, відзначає, що забезпечити стабільний, конкурентоспроможний і сталий розвиток будь-якого регіону та держави можна лише в тому випадку, коли цей розвиток здійснюватиметься на інноваційно-інвестиційній основі. Поєднання інвестиційної та інноваційної діяльності, вкладення значних коштів у сучасні інноваційні технології та виробництво інноваційних продуктів слід розглядати як найважливішу передумову ефективного функціонування суб'єктів господарювання, окремих галузей чи регіонів у відкритому конкурентному середовищі [9].

Відзначає важливість інвестиційно-інноваційного розвитку як базису забезпечення сталого зростання регіону і О. Чічкань [21]. Автор зазначає, що чинники розвитку регіону пов'язані між собою: наявність висококваліфікованих кадрів підвищує інвестиційну привабливість регіону, інвестиції в нововведення дозволяють підвищити інноваційну активність. Поряд з цим вчений зазначає, що в сучасних умовах очевидно стає перевага інновацій задля сталого розвитку. При цьому велике значення для активізації інноваційної діяльності в регіоні має формування інноваційної мотивації підприємств, яка більшою мірою формується під

впливом інституційного середовища, яке склалося в державі й у кожному регіоні [21].

Колектив авторів наукової праці [4] надають визначення сутності інвестиційно-інноваційних процесів розвитку території як процесів вивчення, організації та взаємоузгодження основних інтересів і напрямів діяльності макроекономічних суб'єктів (домогосподарств, суб'єктів господарювання, держави) з метою розвитку економічної інфраструктури та формування сприятливого зовнішнього середовища для інноваційної діяльності підприємств та її ефективного фінансування. При цьому особливість такого роду процесів, на думку вчених, полягає у тому, що очікуваним результатом такого розвитку є переформатування промислового комплексу держави у цілому на використання інноваційних технологій в організації виробництва та управлінні ресурсами [4].

С. Полятикін вказує, що метою інвестиційно-інноваційного розвитку регіонів слід визначити підвищення їх інвестиційної привабливості регіонів та інноваційної активності суб'єктів господарювання. При цьому основні перспективи інвестиційно-інноваційного розвитку вчений вбачає у подоланні таких негативних тенденцій, як: низька частка конкурентоздатної продукції на товарних ринках, забезпеченої стійким перспективним попитом; низька ефективність інвестиційних ресурсів, що вкладаються у вітчизняне виробництво товарів і послуг; високі інвестиційні ризики [14].

Зосереджують увагу вчені і на виділенні напрямів інвестиційно-інноваційного розвитку регіонів. Зокрема в роботі [1] виділено напрями інвестиційно-інноваційного зростання регіонів у розрізі створення передумов для інноваційного розвитку (підтримка розвитку науки і техніки в регіоні, сприяння створенню науково-технологічних парків та інноваційної інфраструктури; інформаційний

Таблиця 1

Складові категорії інноваційно-інвестиційного розвитку

Категорія	Характеристика
Інноваційно-інвестиційний цикл	Фінансування етапів дослідження нематеріальних активів (патентів, ліцензій, ноу-хау) і впровадження інноваційної продукції
Інноваційно-інвестиційна діяльність	Сукупність фінансових, майнових і немайнових активів, технічних, технологічних, комерційних та інших знань, організаційно-економічних змін, які впроваджуються в об'єкти різних видів діяльності для забезпечення конкурентоспроможності та ефективності аграрного виробництва
Інноваційна продукція	Новостворена, вдосконалена, конкурентоздатна продукція (нові види техніки, технологій, сортів рослин, ідеї організаційно-економічного змісту), яка якісно впливає на структуру виробництва
Інноваційно-інвестиційний процес	Сукупність фінансових вкладень в інноваційні цикли – від упровадження новітніх предметів і засобів в аграрне виробництво до подальшого їх поширення у виді виробничого досвіду; права використання землі, а також інших майнових прав
Інноваційно-інвестиційний розвиток	Здатність забезпечити надходження фінансових, майнових і немайнових активів, технічних, технологічних, комерційних та інших знань, організаційно-економічних змін, які впроваджуються в об'єкти різних видів діяльності для забезпечення конкурентоспроможності та ефективності виробництва

Джерело: [11]

та організаційний супровід інноваційної діяльності, просвітницька та популяризаційна робота; забезпечення бізнес-комунікації підприємств-інноваторів, створення відповідних кластерів та лобювання їх інтересів на макрорівні та інвестиційної привабливості (зміна галузевої структури в напрямку інвестиційно-привабливих та інноваційно-перспективних видів діяльності; збільшення обсягів капіталовкладень місцевих бюджетів в інфраструктурні та соціальні об'єкти; Створення сприятливих адміністративних, економічних та політичних умов у рамках місцевого самоврядування). Г. Цадо зазначає, що для здійснення ефективної інноваційно-інвестиційної політики на регіональному рівні необхідно: формувати використання місцевими органами влади зростаючих повноважень щодо розвитку регіональної інноваційної інфраструктури, забезпечення фінансової підтримки інноваційних процесів, ефективного залучення іноземних інвесторів у технологічні інновації; утворювати різноманітні форми інтеграції науки з промисловістю, зокрема, за типом територіальних науково-промислових комплексів з особливостями їх функціонування в ринковому середовищі та розгалуженої інноваційної інфраструктури; запровадити посилення правового поля, що передбачає прийняття низки визначених нормативних рішень обласними радами, розробку та затвердження регіональних стратегій розвитку наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності; прийняття нормативних рішень щодо організаційної, фінансової, інформаційної, кадрової підтримки та забезпечення реалізації регіональної інноваційної політики [20].

Отже, незважаючи на те, що вчені дотримуються єдиної позиції щодо важливості інвестиційно-інноваційного розвитку для забезпечення сталого зростання територій, на сьогодні питання управління інвестиційно-інноваційним розвитком територій залишається недостатньо дослідженим.

Враховуючи існуючі наукові напрацювання в цій сфері управління інвестиційно-інноваційним розвитком територій слід розглядати як процес розроблення та впровадження стратегічних і програмних ініціатив, спрямованих на стале інвестиційно-інноваційне зростання територій шляхом створення сприятливих умов для функціонування об'єктів інноваційної та інвестиційної інфраструктури і підтримки підприємницької діяльності на основі інтеграційної взаємодії учасників інвестиційно-інноваційного процесу в межах сучасних організаційних форм їх співпраці.

Серед ключових напрямів та заходів управління інвестиційно-інноваційним розвитком територій слід виділити:

- формування і ефективне використання інвестиційно-інноваційного потенціалу для забезпечення соціально-економічного зростання територій;

- підвищення ефективності та результативності інноваційної діяльності в регіональних соціально-економічних системах, визначення технологічних і галузевих пріоритетів розвитку регіону, забезпечення структурної перебудови галузей економіки регіону;

- формування регіональних інноваційних програм і проєктів в інтересах забезпечення сталого соціально-економічного розвитку території;

- активізація інноваційної діяльності з метою створення інноваційної конкурентоспроможної продукції та підвищення її якості відповідно до світових вимог і розширення завдяки цьому ринків збуту продукції;

- створення сприятливого інноваційно-технологічного середовища з метою виробництва високотехнологічної конкурентоспроможної продукції;

- диверсифікація власних високотехнологічних проєктів з метою отримання максимального прибутку і створення іміджу високорозвиненого, конкурентоспроможного регіону;

- стимулювання платоспроможного попиту на інноваційні розробки, які створюються на цій території;

- забезпечення високої інвестиційної активності на території, розробка заходів щодо стимулювання процесів фінансування інноваційної діяльності різними інвесторами, зокрема на основі державно-приватного партнерства;

- розвиток інтелектуального потенціалу території;

- взаємодія держави та громадськості в управлінні інноваційною діяльністю, зокрема залучення вчених до прийняття стратегічно значущих рішень в області науки і техніки на всіх рівнях управління;

- розроблення та впровадження механізму надання пільг інноваційно активним підприємствам території;

- розвиток мережі інноваційної інфраструктури, зокрема індустріальних та технологічних парків, технополісів, бізнес-інкубаторів, венчурних фондів і забезпечення їх державної підтримки;

- удосконалення законодавчого базису інвестиційної та інноваційної діяльності на рівні територій;

- підвищення рівня освіти та компетентності, оволодіння теоретичними і практичними навичками комерціалізації технологій, захисту прав інтелектуальної власності, управління інноваційними проєктами з метою всебічного розвитку інноваційної культури на території;

- розроблення заходів, спрямованих на забезпечення захисту інтелектуальної власності, покращення якості патентів, підвищення рівня патентної захищеності продукції і технологій;

- платформізація інформаційного забезпечення підприємств щодо ознайомлення з науково-технічними розробками, виявлення наявних та перспективних потреб підприємств у науково-технічній продукції;

– удосконалення механізмів комерціалізації інновацій і передачі їх у сферу виробництва, організація програм з надання фінансової допомоги з проведення прикладних розробок і їх практичного впровадження;

– створення інституцій для запуску та фінансування інноваційних, наукомістких проєктів з метою їх подальшої диверсифікації та інтеграції як на території регіону, так і в процесі співпраці з іншими країнами.

Висновки з проведеного дослідження.

Таким чином, виявлено, що на сьогодні інновації відіграють виключну роль у забезпеченні сталого розвитку як окремих суб'єктів господарювання, так і регіонів, території та країни в цілому. Вказано, що для реалізації інноваційних перетворень на рівні окремих територій необхідно сформувати інвестиційний базис їх впровадження. Доведено доцільність формування теоретичного базису управління інвестиційно-інноваційним розвитком територій. Досліджено існуючі наукові підходи до трактування змісту поняття інноваційного та інвестиційного розвитку і безпосередньо інвестиційно-інноваційного зростання. Сформовано авторське бачення управління інвестиційно-інноваційним розвитком територій як процесу розроблення та впровадження стратегічних і програмних ініціатив, спрямованих на стале інвестиційно-інноваційне зростання територій шляхом створення сприятливих умов для функціонування об'єктів інноваційної та інвестиційної інфраструктури і підтримки підприємницької діяльності на основі інтеграційної взаємодії учасників інвестиційно-інноваційного процесу в межах сучасних організаційних форм їх співпраці. Розкрито ключові напрями управління інвестиційно-інноваційним зростанням територій, впровадження яких сприятиме забезпеченню конкурентоспроможності економіки території.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

- Андрусак Н. О. Інноваційно-інвестиційні інструменти стимулювання економічного розвитку регіонів. *Вісник Черкаського університету. Серія «Економічні науки»*. 2019. № 1. С. 4–10.
- Безрукова Я. М. Інноваційний розвиток промисловості України: тенденції та закономірності. *rusnauka.com : веб-сайт*. URL: http://www.rusnauka.com/14_APSN_2008/Economics/32212.doc.html (дата звернення: 10.12.2022).
- Вільхівська О. В. Інноваційний розвиток підприємств на основі технологій електронного бізнесу : дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця. Харків, 2018. 315 с.
- Гладинець Н. Ю., Ряшко Н. В. Теоретичні основи інвестиційно-інноваційних процесів розвитку територій. *Економічний простір*. 2021. № 169. С. 56–60.
- Дем'яненко Т. І. Адаптивне управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємств залізничного транспорту : автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. Українська державна академія залізничного транспорту. Харків, 2013. 27 с.
- Дикань В. В., Дикань О. В., Білецька Д. А. Формування іміджевої привабливості регіону. *Сучасні тенденції та інноваційні напрями розвитку туристичних дестинацій*: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції. Харків : «Цифра-Принт», 2019. С. 156–161.
- Зельдіна О. Поняття інвестиційно-інноваційної моделі в умовах сталого розвитку економіки України. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 7. С. 83–88.
- Ілляшенко С. М. Інновації і маркетинг – рушійні сили економічного розвитку : монографія. Суми : ТОВ «Друкарський дім «Папірус», 2012. 536 с.
- Іртищева І. О. Стан та тенденції розвитку інноваційно-інвестиційної діяльності Причорноморського регіону. *Регіональна економіка*. 2009. № 1. С. 99–105.
- Литюга Ю. В. Розвиток інвестиційного потенціалу підприємства. *Видавництво Львівської політехніки : веб-сайт*. 2010. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/20328/1/72-354-358.pdf> (дата звернення: 14.12.2022).
- Лісевич Н. А. Інноваційно-інвестиційний розвиток виробництва продукції тваринництва агропромисловими підприємствами : дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. Подільський державний аграрно-технічний університет. Кам'янець-Подільський, 2019. 266 с.
- Мельник М. І. Формування інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств в сільському господарстві : дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. Полтавська державна аграрна академія. Полтава, 2018. 246 с.
- Найдюк В. С. Сутність та передумови інноваційного розвитку підприємств. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2013. № 3. С. 251–263.
- Полятикін С. О. Основні фактори розвитку інноваційно-інвестиційної привабливості регіонів України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 17. Ч. 2. С. 47–50.
- Родченко В. Б., Прус Ю. І. Стратегічні пріоритети просторово-економічного розвитку регіонів України. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2020. Вип. 16. Т. 1. С. 133–145.
- Рощка М. С., Веремейчик О. Ф. Інноваційний розвиток торговельного підприємства: поняття та вибір напрямку. *Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського : веб-сайт*. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ever/2010_2/22.pdf (дата звернення: 12.12.2022).
- Семенова В. Г. Інноваційно-інвестиційний розвиток як основа конкурентоспроможності промислових підприємств. *Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення*: монографія / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. Г. Янкового. Одеса: Атлант, 2013. С. 211–235.
- Сливінська О. Б. Сутність інноваційно-інвестиційного розвитку зерновиробництва. *Глобальні*

та національні проблеми економіки. 2018. Вип. 23. URL: <http://global-national.in.ua/archive/23-2018/25.pdf> (дата звернення: 15.12.2022).

19. Сучасні концепції менеджменту: навч. посібник / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. І. Федулової. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 536 с.

20. Цадо Г. В. Оцінка інвестування в інновації за регіонами: проблеми та шляхи активізації. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2011. № 2. Т.2. С. 190–194.

21. Чічкань О. І. Визначення основних чинників сталого розвитку регіонів України. *Економіка промисловості*. 2010. № 4. С. 120–125.

22. Юринець З. В. Інноваційні стратегії в системі підвищення конкурентоспроможності економіки України: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.04. Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2016. 519 с.

REFERENCES:

1. Andrusiak N. O. (2019) Innovatsiino-investytsiini instrumenty stymulivannia ekonomichnoho rozvytku rehioniv [Innovative and investment tools for stimulating regional economic development]. *Bulletin of Cherkasy University. Series "Economic Sciences"*, vol. 1, pp. 4–10.

2. Bezrukova Ya. M. (2008) Innovatsiinyi rozvytok promyslovosti Ukrainy: tendentsii ta zakonornosti [Innovative development of Ukrainian industry: trends and patterns]. Available at: http://www.rusnauka.com/14_APSN_2008/Economics/32212.doc.html (last accessed: 10.12.2022).

3. Vilkhivska O. V. (2018) Innovatsiinyi rozvytok pidpriemstv na osnovi tekhnologii elektronnoho biznesu [Innovative development of enterprises based on E-Business Technologies] (PhD Thesis), Kharkiv: Semyon Kuznets Kharkiv National Economic University.

4. Hladynets N. Yu., Riashko N. V. (2021) Teoretychni osnovy investytsiino-innovatsiinykh protsesiv rozvytku terytorii [Theoretical foundations of investment and innovation processes of territorial development]. *Economic space*, vol. 169, pp. 56–60.

5. Demianenko T. I. (2013) Adaptivne upravlinnia innovatsiino-investytsiynym rozvytkom pidpriemstv zaliznychnoho transportu [Adaptive management of innovative and investment development of railway transport enterprises] (PhD Thesis), Kharkiv: Ukrainian State Academy of Railway Transport.

6. Dykan V. V., Dykan O. V., Biletska D. A. (2019) Formation of the image attractiveness of the region [Creating the region's image attractiveness], Collection of materials of the All-Ukrainian scientific and practical conference "Current trends and innovative directions of development of tourist destinations", Kharkiv, Ukraine, pp. 156–161.

7. Zeldina O. (2020) Poniattia investytsiino-innovatsiinoi modeli v umovakh staloho rozvytku ekonomiky Ukrainy [The concept of an investment and innovation model in the context of sustainable development of the Ukrainian economy]. *Entrepreneurship, economy and law*, vol. 7, pp. 83–88.

8. Illiashenko S. M. (2012) Innovatsii i marketynh – rushiini syly ekonomichnoho rozvytku [Innovation and marketing-driving forces of economic development], Sumy: Papyrus Printing House LLC.

9. Irtyshcheva I. O. (2009) Stan ta tendentsii rozvytku innovatsiino-investytsiinoi diialnosti Prychornomorskoho rehionu [State and trends in the development of innovation and investment activities in the Black Sea region]. *Regional economy*, vol. 1, pp. 99–105.

10. Lytiuha Yu. V. (2010) Rozvytok investytsiinoho potentsialu pidpriemstva [Development of the company's investment potential]. *Lviv Polytechnic publishing house: website*. Available at: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/20328/1/72-354-358.pdf> (last accessed: 14.12.2022).

11. Lisevych N. A. (2019) Innovatsiino-investytsiinyi rozvytok vyrobnytstva produktsii tvarynytstva ahropromyslovymy pidpriemstvamy [Innovative and investment development of livestock production by agro-industrial enterprises] (PhD Thesis), Kamianets-Podilskyi: Podolsk State Agrarian and Technical University.

12. Melnyk M. I. (2018) Formuvannia innovatsiino-investytsiinoho rozvytku pidpriemstv v silskomu hospodarstvi [Formation of innovative and investment development of enterprises in agriculture] (PhD Thesis), Poltava: Poltava State Agrarian Academy.

13. Naidiuk V. S. (2013) Sutnist ta peredumovy innovatsiinoho rozvytku pidpriemstv [The essence and prerequisites of innovative development of enterprises]. *Marketing and innovation management*, vol. 3, pp. 251–263.

14. Poliatiukin S. O. (2018) Osnovni faktory rozvytku innovatsiino-investytsiinoi pryvabyvosti rehioniv Ukrainy [The main factors of development of innovation and investment attractiveness of the regions of Ukraine]. *Scientific Bulletin of Uzhgorod National University*, vol. 17, no. 2, pp. 47–50.

15. Rodchenko V. B., Prus Yu. I. (2020) Stratehichni priorityety prostorovo-ekonomichnoho rozvytku rehioniv Ukrainy [Strategic priorities of spatial and economic development of the regions of Ukraine]. *Current problems of regional economic development*, vol. 16, no. 1, pp. 133–145.

16. Roshka M. S., Veremeichyk O. F. (2010) Innovatsiinyi rozvytok torhovelnoho pidpriemstva: poniattia ta vybir napriamu [Innovative development of a commercial enterprise: concept and choice of direction]. *V. I. Vernadsky National Library of Ukraine: website*. Available at: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ever/2010_2/22.pdf (last accessed: 12.12.2022).

17. Semenova V. H. (2013) Innovatsiino-investytsiinyi rozvytok yak osnova konkurentospromozhnosti promyslovykh pidpriemstv [Innovation and investment development as a basis for the competitiveness of industrial enterprises], Konkurentospromozhnist pidpriemstva: otsinka rivnia ta napriamy pidvyshchennia [Enterprise competitiveness: assessment of the level and directions of improvement], Odesa: Atlant, pp. 211–235.

18. Slyvinska O. B. (2018) Sutnist innovatsiino-investytsiinoho rozvytku zernovyrobnytstva [The essence of innovative and investment development of grain pro-

duction]. *Global and national economic problems*. Available at: <http://global-national.in.ua/archive/23-2018/25.pdf> (last accessed: 15.12.2022).

19. Fedulova L. I. (2007) *Suchasni kontseptsii menedzhmentu* [Modern management concepts], Kyiv: Center for educational literature.

20. Tsado H. V. (2011) *Otsinka investuvannia v innovatsii za rehionamy: problemy ta shliakhy aktyvizatsii* [Evaluation of investment in innovation by Region: problems and ways of activation]. *Bulletin of Khmelnytsky National University*, vol. 2, no. 2, pp. 190–194.

21. Chichkan O. I. (2010) *Vyznachennia osnovnykh chynnykiv staloho rozvytku rehioniv Ukrainy* [Determination of the main factors of sustainable development of the regions of Ukraine]. *Industrial Economics*, vol. 4, pp. 120–125.

22. Yurynets Z. V. (2016) *Innovatsiini stratehii v systemi pidvyshchennia konkurentospromozhnosti ekonomiky Ukrainy* [Innovative strategies in the system of increasing the competitiveness of the Ukrainian economy] (Doctor's Thesis), Lviv: Ivan Franko Lviv National University.